

og endnu mindre den Gyne til at fremstille sine Tanker som han; det bliver mig ogsaa saameget mere vanskeligt, som det forekommer mig, at den ærede Taler sammenblander Noget, hvorefter jeg ikke har talt, nemlig Fæsteforholdet, med Fæstes Overgang til Selveien- dom. Jeg har heller ikke talt et Ord om, at Fæsteafgifterne jo gjerne kunde være for høie, at Fordringerne kunde være meget betydelige; alligevel ere Fæsterne gaaede ind derpaa, og jeg har til min Forundring havt Exempel paa, at de have kunnet svare dem; men Tiderne have jo ogsaa været gode. Derom var der imidlertid slet ikke Spørgsmaal, jeg tillod mig blot at yttre den Tanke, at mindelige Over- eenskomster endnu kunne frugte meget. Naar den ærede Rigsdagsmand har sagt, at Cieren kunde værge sig mod Tvungen, da har han Ret; paa en vis Maade kan han værge sig derimod, idetmindste kan han faae en temporair Udsættelse; men Loven indeholder i den Henseende adskillige Bestemmelser, hvorpaa jeg her ikke skal gaae nærmere ind, som efter min Formening tydeligen vise, at den ene Part stilles uheldigt. Naar den ærede sidste Taler yttrede, at Loven ikke indeholdt nogen eens- siddig, men en almindelig Tvang, da kan jeg ikke være enig med ham deri; om Fortolkn- inger og om Benævnelser kan der disputeres meget, men jeg kan i Sandhed ikke skjønne Andet, end at der, naar der er en Berettigelse for den ene Part til at fordrø Noget af den anden, men denne ikke har nogen Forpligtelse til at modtage det, saa er det Tvang paa den ene Side. Det er iøvrigt Noget, jeg vidste, førend jeg begyndte at tale, at der mellem den ærede Rigsdagsmand og mig er en saa stor grund- forskjellig Dpfattelse af Forholdet, at vi neppe kunne blive enige derom. Naar den ærede Rigsdagsmand af en Ytring af mig tog An- ledning til at komme med en kommiss Bemærk- ning om Sagens Udsættelse i 10 à 20 Aar, skal jeg dertil bede erindret, at jeg slet ikke har talt om, at Sagen skulde standse; jeg har tværtimod sagt, at i den nærmeste Fremtid vil Sagen paa Grund af Tidsumstændighederne neppe kunne vente nogen Fremgang, og jeg tilføjer, at selv om Tvangsloven i dette Dø- blik kunde træde i Kraft, vil det være i Fæ-

sternes Interesse, at den ikke kom til Udførelse, Noget den ærede Rigsdagsmand selv har ved- kjendt sig, idet han udtalte, at Conjuncturerne blive daarligere og daarligere. Jeg har alt- saa ikke talt Noget om, at Sagen skulde standse, men derimod om, at Tiden skulde benyttes til at prøve mindelige Overenskomster. Som et Beviis paa, at der er gjort Noget i Mindeligheds Retning, har den ærede Rigsdags- mand omtalt Landbocommissionen, jeg derimod har talt om, hvad der med de nærværende Tidsumstændigheder for Die var at gøre for at faae Sagen fremmet; Landbocommissionen var nedsat i et heelt andet Diemed end det, jeg har tænkt mig. Jeg har tænkt mig en fredelig Mægling, hvorved Parterne kunne komme til at staae Ansigt til Ansigt, Die til Die, og i Fortrolighed fremsætte og afgjøre Tilbud. Landbocommissionen derimod havde, som bemærket, et derfra forskjelligt Diemed, og om ogsaa den ærede Rigsdagsmand vil over- føre den paa de nuværende Forhold, saa have Tiderne og Omstændighederne aldeles forandret den. Naar den ærede Rigsdagsmand har ur- geret Benævnelsen „Godseier“ og „Bonde,“ og aldeles ikke har villet anerkjende nogen Godseierstand, da skal jeg være enig med ham deri, ogsaa jeg troer, at man ikke længer kan tale om Godseierne som en Kaste, som en Re- præsentation, og jeg troer heller ikke, at der er Mange, som sætte Priis paa i Formen at kaldes saaledes; deri er jeg, som sagt, ganske enig med ham, og det kommer jo heller ikke an paa Navnet, men hvad der dog er vist, det er, at der ere Nogle, som kaldes Ciere, og Nogle, som ialfsald maae kaldes Brugere. Smel- lem disse finder der et Forhold Sted; der er Mange hert Landet, som have kjøbt Gaarde, hvortil der hører endel Brugere, som af Cieren have faaet Fæste, for nu at blive ved — hvad det virkelig er — jeg lægger som sagt ikke Vægt paa Ordet. Disse Mænd, som nu saa- ledes leve rundt omkring i Landet, have fac- tisk kjøbt og betalt Eiendommene under For- hold, der, som jeg før tillod mig at antyde, ere heelt forskjellige fra den Dpfattelse, som nu gjøres gjældende saavel af den ærede Rigs- dagsmand som af flere med ham, og jeg troer i det Hele taget, at den ærede Rigsdagsmand ved